

ΣΤΟΧΟΣ 15 ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Γεωργίου Σαβίνα

Απόφοιτη του Τμήματος Γεωγραφίας, ΠΜΣ Βιώσιμη Ανάπτυξη, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
savinagewrgiou15@gmail.com

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται και αναλύεται ένας από τους 17 Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ο Στόχος 15. Ο Στόχος αυτός αφορά τη ζωή στη στεριά. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει την σωστή διαχείριση των εδαφών-γαιών και των δασών, την μείωση της υποβάθμισης τους, την προστασία της άγριας ζωής και των οικοτόπων.

Αρχικά, παρατίθεται ο συγκεκριμένος στόχος, η έννοιά του δηλαδή και οι διάφοροι υποστόχοι που τον απαρτίζουν. Ακολουθεί η περιγραφή της σημερινής υπάρχουσας κατάστασης μαζί με τα προβλήματα και εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίζει τόσο η σημερινή κοινωνία όσο και το περιβάλλον σχετικά με την υλοποίηση της βιωσιμότητας της ζωής στη στεριά. Στη συνέχεια παραθέτονται, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, δράσεις και χρηματοδοτήσεις της χώρας που υφίστανται ήδη ή πρόκειται να συμβούν για την επίτευξη του Στόχου. Ακόμη, αναφέρονται οι δράσεις και τα έργα που έχει αναλάβει ή μέλλεται να αναλάβει η Ελλάδα και οι ΟΤΑ αντίστοιχα για τη βιώσιμη ζωή στη στεριά. Τέλος, παρουσιάζονται κάποιες ενδεικτικές ατομικές δράσεις και βιώσιμες πρακτικές που αφορούν στο Στόχο 15.

Λέξεις-κλειδιά: βιωσιμότητα, βιοποικιλότητα, γλωρίδα, πανίδα, οικοτόποι, δάση.

Εισαγωγή

Ο όρος της Βιώσιμης Ανάπτυξης που στη σύγχρονη εποχή έχει διεισδύσει στις ζωές όλων των ανθρώπων παγκοσμίως, δεν αφορά μόνο την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον αλλά σχετίζεται και με τη βιωσιμότητα εν γένει σε όλους τους τομείς της ζωής. Μπορεί να έχει οικονομικό, κοινωνικό ή πολιτιστικό χαρακτήρα. Η Βιώσιμη Ανάπτυξη, είναι ουσιαστικά οι ελάχιστοι δυνατοί πόροι που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο άνθρωπος ώστε να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτήσεις των γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις επερχόμενες γενεές και τους πόρους αντίστοιχα. Αυτός ο όρος, περιλαμβάνει 17 Στόχους όπου υιοθετήθηκαν από τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού το 2015 και θα πρέπει να επιτευχθούν από όλες τις χώρες παγκοσμίως. Οι Στόχοι αυτοί, όπως προαναφέρθηκε, επιδρούν σε όλους τους τομείς της ζωής των ανθρώπων. Ωστόσο, οι τρεις βασικοί πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης ήταν η εξάλειψη της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων καθώς και η κλιματική αλλαγή (Μητούλα, Σημειώσεις μαθήματος).

Συνεπώς, το αντικείμενο της παρούσας εργασίας, είναι η ανάλυση ενός από αυτούς τους παγκόσμιους στόχους και πιο συγκεκριμένα ο Στόχος 15 που αφορά τη ζωή στη στεριά. Η ζωή στη στεριά περιλαμβάνει όλα τα έμβια είδη της γης που κατοικούν στα χερσαία οικοσυστήματα καθώς και οι οικοτόποι και η βιοποικιλότητα γενικότερα. Επίσης, γίνεται αναφορά αφενός στη διαχείριση των δασικών περιοχών, αφετέρου στη διαχείρισή τους και στην ερημοποίηση που μπορεί να υφίστανται μεγάλες εκτάσεις γης.

Ο σκοπός της εργασίας είναι να αναλυθεί και να παρουσιασθεί ο Στόχος αυτός και οι υποστόχοι του καθώς και να γίνει αναφορά σε κάποιες ατομικές δράσεις που θα μπορούσαν να σημειωθούν από τον καθένα προς την επίτευξη του Στόχου 15 της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Οι θεματικές ενότητες που παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία, είναι αρχικά οι πολιτικές και τα μέτρα που λαμβάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι χρηματοδοτήσεις που

προσφέρει και στη συνέχεια οι δράσεις και τα μέτρα της Ελλάδας για την υλοποίηση του Παγκόσμιου αυτού Στόχου. Ακόμη, γίνεται αναφορά στις δράσεις των Δήμων σε εθνικό επίπεδο καταλήγοντας στον πυρήνα της εργασίας, δηλαδή στις πιθανές ατομικές δράσεις για την καλύτερη δυνατή υλοποίηση του Στόχου.

Εισαγωγικά, παρουσιάζεται το αντικείμενο και η διάρθρωση της εργασίας. Στο εναρκτήριο κεφάλαιο της εργασίας, περιγράφεται και αναλύεται ο ζητούμενος Στόχος και οι υποστόχοι του σύμφωνα με το Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ. Στη συνέχεια, στο Κεφάλαιο 2 σκιαγραφείται η τωρινή υπάρχουσα κατάσταση καθώς και τα προβλήματα που σημειώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο και αφορούν τη ζωή στη στεριά. Στο Κεφάλαιο 3, αναφέρονται πολιτικές και δράσεις ή και χρηματοδοτήσεις που πιθανόν έχουν δοθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίτευξη του Στόχου αυτού. Ακολούθως, στο Κεφάλαιο 4, γίνεται αντίστοιχη αναφορά στα μέτρα και στις πολιτικές που έχει υιοθετήσει η Ελλάδα με βάση αυτά που έχουν παρθεί από την Ε.Ε. ενώ στο Κεφάλαιο 5 πρωταγωνιστούν οι Δήμοι της Ελλάδας και πώς αυτοί έχουν δράσει με βάση τον Στόχο, δηλαδή τη βιώσιμη ζωή στη στεριά. Το Κεφάλαιο 6 επιχειρεί να παρουσιάσει διάφορες δράσεις που μπορεί ο καθένας να πράξει από μόνος του, ώστε να συντελέσει με τον δικό του τρόπο στην επίτευξη της βιωσιμότητας του Στόχου 15. Τέλος, γίνεται μια σύνοψη όσων έχουν αναφερθεί στην παρούσα εργασία και προκύπτουν κάποια συμπεράσματα.

1. Περιγραφή του Στόχου 15

Ο στόχος που θα αναλυθεί στην παρούσα εργασία είναι ο 15^{ος} κατά σειρά από τους συνολικά 17 στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης και αφορά τη ζωή στη στεριά.

Ο 15ος Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG15) αποσκοπεί στην προστασία των φυσικών οικοτόπων και στην πρόληψη της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2020. Επίσης, επιδιώκει να πετύχει τη διατήρηση έως το 2030 της βιοποικιλότητας των δασών και των οικοσυστημάτων του γλυκού νερού, με την καταπολέμηση μεταξύ άλλων της αποδάσωσης και της ερημοποίησης (European Commission, Life on land).

Το 30% της επιφάνειας της γης αποτελείται από δασικές περιοχές (Πληροφοριακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ, 2021). Έτσι, συντελεί αφενός στην δυνατότητα διάθεσης επαρκούς τροφής για όλους τους ανθρώπους και αφετέρου στην παροχή ασφαλούς καταφυγίου (Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2012).

Επιπλέον, τα δάση είναι αυτά που δύνανται να συνεισφέρουν στην ανακοπή της κλιματικής αλλαγής ενώ ταυτόχρονα βοηθούν στην προστασία των οικοσυστημάτων και της ζωής γενικότερα, όπως για παράδειγμα της πανίδας. Περίπου 1,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο έχουν άμεση ανάγκη τα δάση για την κάλυψη των βασικών τους βιοποριστικών αναγκών. Ακόμη, τα δάση παρέχουν «στέγη» σε περισσότερο από το 80% των χερσαίων ειδών, δηλαδή ζώα, φυτά και έντομα.

Από τον Στόχο 15, προκύπτουν κάποιοι υποστόχοι. Αρχικά, ο Στόχος 15.1 επιδιώκει τη διασφάλιση της επιβίωσης όλων των χερσαίων οικοσυστημάτων, όπως είναι τα δάση, οι υδροβιότοποι, τα βουνά καθώς και την ορθή διαχείρισή τους με σκοπό την αέναη ύπαρξή τους μέχρι το 2020.

Ο επόμενος στόχος με αριθμό 15.2 αφορά την αύξηση δασών σε παγκόσμιο επίπεδο έχοντας ως μείζον εργαλείο την αναδάσωση. Ακόμη, έως το 2020, στόχος είναι ο τερματισμός της αποψίλωσης και ερημοποίησης όλων των χερσαίων οικοσυστημάτων. Στον 15.3 σημειώνεται ουσιαστικά η πλήρης αποκατάσταση των κατεστραμμένων γαιών και εδαφών μέχρι και το 2030 και η μηδενική υποβάθμιση των γαιών. Στον 15.4, υπενθυμίζεται ότι μέχρι και το 2030 θα πρέπει να έχει τελεστεί η καταλληλότερη διαχείριση των ορεινών

οικοσυστημάτων και η προστασία όλων των ζώντων οργανισμών σε αυτά, ώστε να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Ο στόχος 15.5 τονίζει πως μέχρι και το 2020 θα πρέπει να σημειωθεί μεγάλη προσπάθεια για τη διατήρηση όλων των οικοσυστημάτων και κατά συνέπεια να μειωθεί ο αριθμός των απειλούμενων ειδών. Ο στόχος 15.6 παρουσιάζει την αναγκαιότητα ισότιμης και δίκαιης κατανομής και παροχής των πόρων, όπως έχει γίνει γνωστό από τις διεθνείς συμφωνίες. Ο στόχος 15.7 αφορά στην παράνομη πώληση απειλούμενων, για τη χλωρίδα και πανίδα, ειδών καθώς και την απαγόρευση της λαθροθηρίας. Ο στόχος 15.8 αναφέρεται στην επικίνδυνη εξάπλωση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών στα εδάφη άλλων χωρών δημιουργώντας διάφορα προβλήματα στην χλωρίδα και πανίδα της κάθε περιοχής. Έτσι, μέχρι το 2020 συστήνονται μέτρα για την πρόληψη αλλά και την εξάλειψη των ξένων αυτών ειδών. Ο στόχος 15.9 συμβάλει στην γνωστοποίηση της σημαντικότητας των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Στον στόχο 15.α συστήνεται η χρήση οικονομικών πόρων από διάφορες πηγές ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα που υφίστανται στα διάφορα οικοσυστήματα, με αποτέλεσμα την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο στόχος 15.β αφορά κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και στην παροχή οικονομικών πόρων που θα διατεθούν σε δράσεις αναδάσωσης και ορθής διατήρησης των φυσικών πόρων. Τέλος, ο στόχος 15.γ μάχεται για την καταπολέμηση με οποιονδήποτε τρόπο της λαθροθηρίας και της παράνομης διακίνησης απειλούμενων ειδών, με σκοπό την δυνατότητα της ύπαρξης βιώσιμης ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων (Πληροφοριακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ, 2021).

2. Περιγραφή υπάρχουσας κατάστασης -προβλήματα

Η έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα έχει δημιουργήσει αμέτρητα προβλήματα στη διατήρηση της φυσικής ισορροπίας, με αποτέλεσμα ποικίλα προβλήματα να έχουν έρθει στην επιφάνεια. Η αποψίλωση των δασών έχει ως άμεση συνέπεια την ερημοποίηση των εδαφών τους με καταστροφικά αποτελέσματα για το κλίμα του πλανήτη. Για τους λόγους αυτούς ο 15^{ος} στόχος της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ασχολείται με την ορθή διαχείριση των δασών και την καταπολέμηση της ερημοποίησης.

Όσον αφορά την ερημοποίηση 2,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο εξαρτώνται άμεσα από την γεωργία. Μεγαλύτερο ποσοστό από το 50% και πιο συγκεκριμένα το 52% των εδαφών και των γαιών που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς σκοπούς, έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την καταστροφή που έχουν υποστεί τα εδάφη όλα αυτά τα χρόνια, με αποτέλεσμα τα στοιχεία να επισημαίνουν πως από το 2008 αυτή η υποβάθμιση έχει δημιουργήσει προβλήματα σε περίπου 1,5 δισεκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως. Το 74% των ανθρώπων που υπομένουν τις δύσκολες συνθήκες φτώχειας και πείνας, βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση λόγω της υποβάθμισης των εδαφών. Η μείωση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων είναι σήμερα κατά 30-35 φορές μεγαλύτερη συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια. Τέλος, ένα από τα αποτελέσματα της αποψίλωσης των δασών και της ερημοποίησης των εδαφών είναι η απώλεια 12 εκατομμυρίων εκταρίων ετησίως, όπου θα μπορούσαν σε αυτές τις εκτάσεις να έχουν καλλιεργηθεί 20 τόνοι δημητριακών.

Όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, το 8% των συνολικών ειδών στον πλανήτη έχει εξαφανιστεί, ενώ το 22% αυτών υπόκειται στα υπό εξαφάνιση είδη. Ακόμη, παγκοσμίως υπάρχουν περισσότερα από 80.000 είδη δέντρων από τα οποία μόνο το 1% έχει ερευνηθεί με σκοπό την αξιοποίησή τους. Για περίπου 3 δισεκατομμύρια ανθρώπους η κατανάλωση ψαριών αποτελεί το 20% της ζωικής πρωτεΐνης που λαμβάνουν στη ζωή τους. Συνεπώς, η διατήρησή τους και η ορθή διαχείριση αυτών είναι ύψιστης σημασίας. Ακόμη, περισσότερο από το 80% της ανθρώπινης διατροφής στηρίζεται στα φυτά. Το ρύζι, το σιτάρι, το

καλαμπόκι βρίσκονται στη βάση της τροφικής πυραμίδας αφού αποτελούν το 60% της ενεργειακής πρόσληψης των ανθρώπων. Μεγαλύτερο ποσοστό από το 80% των κατοίκων αγροτικών αναπτυσσόμενων χωρών χρησιμοποιούν φάρμακα φυτικής προέλευσης με σκοπό την ιατροφαρμακευτική φροντίδα τους. Τέλος, οι μικροοργανισμοί και τα ασπόνδυλα συνιστούν οργανισμούς μείζονος σημασίας για τη διατήρηση του οικοσυστήματος (Πληροφοριακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ, 2021).

3. Πολιτικές και δράσεις - χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Στόχο 15

Τα μέλη-χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενισχύουν με κάθε τρόπο και κυρίως οικονομικά, όλους τους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης για μια πιο Βιώσιμη Ευρώπη στο μέλλον. Έτσι, ο σκοπός είναι, μέσω μιας ορθής διαχείρισης της γης, η καταπολέμηση τόσο της ερημοποίησης των εδαφών, όσο και της υποβάθμισης των γαιών. Αυτές οι δράσεις γίνονται πράξη μέσω του στρατηγικού πλαισίου της σύμβασης του ΟΗΕ. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τα δάση των αναπτυσσόμενων χωρών, καθώς αυτές χρήζουν μεγαλύτερης οικονομικής βοήθειας.

Ακόμη, έχει αναπτυχθεί και ένα σχέδιο δράσης το λεγόμενο FLEGT (Forest law enforcement, governance and trade action plan), που αποσκοπεί στην επιβολή του νόμου για τα δάση, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο. Το σχέδιο δράσης αφορά την προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών, με απώτερο σκοπό τη βοήθεια των αναπτυσσόμενων χωρών να διασφαλίσουν τη νομιμότητα της ξυλείας που εξάγουν. Έχουν επίσης αναπτυχθεί νόμοι για το εμπόριο των άγριων ζώων και ένα σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της λαθροθηρίας (European Commission, Life on land).

Η παράνομη υλοτομία έχει καταστροφικό αντίκτυπο στα δάση όλου του κόσμου. Παράλληλα επιδρά και στους ανθρώπους, οι οποίοι αφενός ζουν σε αυτά, αφετέρου βασίζονται στους πόρους που τους παρέχουν τα δάση. Η ΕΕ αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους καταναλωτές προϊόντων ξυλείας στον κόσμο. Οι αγοραστές οφείλουν να προμηθεύονται την ξυλεία από παραγωγούς που συμμορφώνονται με την εθνική νομοθεσία, πληρώνουν για την ξυλεία που κατέχουν και ενεργούν υπεύθυνα έναντι του τοπικού πληθυσμού και του περιβάλλοντος. Με αυτό τον τρόπο, θα επιτευχθεί μείωση της παράνομης υλοτομίας (EuFlegt Facility, 2020)

Επιπλέον, κάποιες από τις δράσεις εναντίον της λαθροθηρίας της άγριας ζωής που έχουν ήδη σημειωθεί στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, είναι η αύξηση της ευαισθητοποίησης για την εξάλειψη αυτού του προβλήματος και η δημιουργία συγκεκριμένων εκστρατειών, που μάχονται κατά της παράνομης διακίνησης στην ΕΕ αλλά και παγκοσμίως. Να σημειωθεί ότι επιβλήθηκε επιπλέον περιορισμός στο εμπόριο στην εισαγωγή και εξαγωγή ελεφαντόδοντου από την ΕΕ. Γενικότερα, απαγορεύτηκε ή έστω μειώθηκε η ένταξη μη βιώσιμων εισαγωγών στην ΕΕ με απειλούμενα είδη. Επιπλέον, μέσω των δράσεων αυτών, ενισχύεται η δέσμευση των αγροτικών κοινοτήτων για ορθή διαχείριση και συνεπώς βιώσιμη άγρια ζωή (European Commission, 2016, σ.15-16).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι για την εξάλειψη αυτού του προβλήματος έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο και η Σύμβαση CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), η οποία στοχεύει στην εξάλειψη της παράνομης διακίνησης και εμπορίας άγριων-απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας ώστε να επιτευχθεί η βιωσιμότητά τους στον πλανήτη (European Commission, 2016, σ.8). Ουσιαστικά, τα κράτη-μέλη της Σύμβασης που ταυτόχρονα είναι και οι Διαχειριστικές αρχές αυτής, παρέχουν πιστοποιητικά και αδειοδοτήσεις στους ενδιαφερόμενους ούτως ώστε να γίνεται ελεγχόμενα η διακίνηση και εμπορία άγριων ζώων, συμπεριλαμβανομένων υβριδίων

τους, δειγμάτων, ζωντανών ή νεκρών μερών τους ή προϊόντων μερών και παραγώγων τους (ΥΠΕΝ, 2020)

Όσον αφορά τη βιοποικιλότητα και τις προσπάθειες της Ευρώπης να καταπολεμήσει την παγκόσμια απώλεια της βιοποικιλότητας μέχρι το 2020, έχει δημιουργήσει η επιτροπή της ΕΕ μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία που ονομάζεται Biodiversity for Life (B4Life). Η πρωτοβουλία αυτή ξεκίνησε το 2014 και εκτελέστηκε για μια περίοδο 7 ετών, αποσκοπώντας στην υποστήριξη της βιοποικιλότητας μέσω της αναπτυξιακής συνεργασίας. Έχουν επενδυθεί για τη B4Life περίπου 800 εκατομμύρια ευρώ, με σκοπό την υλοποίηση έργων προστασίας της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, τον τερματισμό της αποψίλωσης των δασών, την λαθροθηρία άγριας ζωής και την κατάρρευση της λειτουργίας του οικοσυστήματος (European Commission, 2021). Ειδικότερα, η πρωτοβουλία B4Life, επικεντρώνει τις ενέργειές της σε τρεις τομείς δραστηριοτήτων. Ο πρώτος αφορά στην ορθή διακυβέρνηση, ώστε να υπάρξει βιώσιμη διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου. Ακόμα, ένας βασικός πυλώνας της πρωτοβουλίας αυτής είναι η διατήρηση του οικοσυστήματος που αποβλέπει στην επισιτιστική ασφάλεια και βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Ο τρίτος και τελευταίος βασικός πυλώνας στον οποίο στηρίζεται η B4Life φανερώνει τις λύσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα με στόχο την πράσινη-βιώσιμη οικονομία. Επίσης, ασχολείται και με δράσεις που πραγματοποιούνται για την εξάλειψη της κρίσης που έχει προκληθεί από την υπερβολική αύξηση της λαθροθηρίας και της παράνομης διακίνησης απειλούμενων ειδών (European Commission, 2014, σ.8).

4. Πολιτικές και δράσεις/έργα της Ελλάδας για την επίτευξη του Στόχου 15

Η Σύμβαση CITES δημιουργήθηκε το 2001, ωστόσο η ΕΕ έγινε μέλος της το 2015. Η Ελλάδα συμμετέχει σε αυτή τη δράση μεμονωμένα ως κράτος-μέλος της Σύμβασης αλλά και ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα απειλούμενα ζώα ανάλογα με το βαθμό επικινδυνότητας για πλήρη αφανισμό, χωρίζονται σε δυο ή και τρεις κατηγορίες. Οι θεσμοί της Σύμβασης CITES, η τήρηση των προβλεπόμενων διατάξεων αλλά και η εξ ολοκλήρου εφαρμογή αυτής, όσον αφορά την Ελλάδα, αποτελούν έργο των Ελληνικών Διαχειριστικών Αρχών CITES, των λοιπών Δασικών Υπηρεσιών, των Τελωνειακών Αρχών και της Ελληνικής Αστυνομίας (ΥΠΕΝ, 2020).

Αρχικά, το σύστημα FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade action plan), αξιολογήθηκε ανεπαρκές και αδύναμο να καλύψει ορθά τις ανάγκες για μείωση της υλοτομίας και της παράνομης διακίνησης ξυλείας. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετέβαλλε σε μεγάλο βαθμό τη νομοθεσία υιοθετώντας τον Κανονισμό (ΕΕ) με αριθμό. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά». Ο κανονισμός αυτός υπογραμμίζει τις υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης, οι οποίοι εξάγουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά της ΕΕ για πρώτη φορά και απαγορεύει την παράνομη διάθεση (στην αγορά της ΕΕ) υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων ξυλείας. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται ο πλήρης έλεγχος των κινήσεων της υλοτομίας, έτσι ώστε να διατίθεται στην αγορά αλλά και να εξάγεται νόμιμη υλοτομημένη ξυλεία (EuFlegt Facility, 2020).

Ένα πρόγραμμα-πρόσκληση του ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) είναι η δημιουργία του Κόκκινου βιβλίου φυτών, ζώων και μυκήτων το οποίο έχει ως στόχο να γνωστοποιήσει τα απειλούμενα είδη χλωρίδας και πανίδας που επιβιώνουν στην Ελλάδα, ώστε να λάβουν οι αρμόδιοι την απαραίτητη προστασία και μέσω των δράσεων να πάντων πλέον να θεωρούνται υπό εξαφάνιση. Παραπέμπει κυρίως στη Διεύθυνση Διαχείρισης

Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας και στον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής.

Το Βιβλίο αυτό, δημιουργήθηκε επίσης για την επικαιροποίηση του ΠΔ67/81(αναφέρεται στην προστασία της αυτοφυούς Χλωρίδας και Άγριας Πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και Ελέγχου της Ερεύνης επ' αυτών) προς έναν Κατάλογο Ειδών Εθνικού Ενδιαφέροντος, όπου προωθεί το πρόβλημα και παρέχονται μέσω αυτού οι προτεραιότητες της βασικής έρευνας στην Ελλάδα. Ορισμένοι από τους στόχους δημιουργίας του Βιβλίου είναι η σύνταξη καταλόγων των ειδών πανίδας, χλωρίδας και μυκήτων, η αξιολόγηση των καταλόγων με βάση τις προδιαγραφές της IUCN για αξιολογήσεις περιφερειακού επιπέδου και η εκπαίδευση ειδικών για την εφαρμογή των προδιαγραφών (ΕΣΠΑ, Κόκκινο βιβλίο φυτών, ζώων και μυκήτων).

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020», σύμφωνα με την 2η Τροποποίηση της Πράξης «Σύνταξη καταλόγου ξενικών ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν» με Κωδικό ΟΠΣ 5022117, πάρθηκαν συγκεκριμένες αποφάσεις για την αποφυγή της επικίνδυνης εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών στα εδάφη της χώρας, με άμεση απόρροια την δημιουργία σοβαρών προβλημάτων στην χλωρίδα και πανίδα της κάθε περιοχής. Στην Πράξη αυτή, επισημαίνεται ότι θα ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα και θα καθοριστούν οι δομές και τα συστήματα παρακολούθησης για την ελάττωση της εξάπλωσής τους. Ακόμη, θα γίνει βιβλιογραφική επισκόπηση της καταγραφής όλων αυτών των ξενικών ειδών και όλων των πιθανών εισόδων τους. Θα λάβουν χώρα έρευνες ώστε να τονιστεί η επικινδυνότητα του κάθε είδους και θα χαρτογραφηθεί η γεωγραφική κατανομή τους στο σύνολο της χώρας. Τέλος, θα δοθεί ένα πρόγραμμα παρακολούθησης της εισόδου αυτών των ειδών στη χώρα, για όλο το χρόνο (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2021).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΥΔ/ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ), σύμφωνα με την 6^η τροποποίηση πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα με τίτλο «Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000 & Εφαρμογή της διαχείρισης Οικοτόπων, Ειδών και Περιοχών Natura 2000 με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης και την προστασία», πρόκειται ουσιαστικά για προτάσεις που μπορούν να υποβληθούν με στόχο την Ανάσχεση της Απώλειας της Βιοποικιλότητας και της Υποβάθμισης των Λειτουργιών των Οικοσυστημάτων. Ο κύριος στόχος αυτού του Ε.Π. είναι η Ολοκλήρωση του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και όλων των περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενες, δηλαδή Natura 2000 καθώς και η ορθή διαχείριση των περιοχών αυτών και των ειδών χλωρίδας και πανίδας που ζουν εκεί (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2020).

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» και την πρόσκληση για υποβολή προτάσεων με θέμα «Εφαρμογή Σχεδίων Δράσης για τύπους οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων ειδών ορνιθοπανίδας, σε συνέργεια με αντίστοιχες δράσεις του LIFE Integrated Project 4 Natura», το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας έχει συντάξει (βάσει του ν. 3937/11, ΦΕΚ 60 Α') Σχέδια Δράσης (ΣΔ) για είδη και οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος. Το έργο αυτό έχει στόχο να εντάξει 5 Σχέδια Δράσης στο πρόγραμμα που έχει δημιουργηθεί στην Ελλάδα, το Life Integrated Project (LIFE IP) 4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) και αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα Σχέδια Δράσης περιλαμβάνουν 4 απειλούμενα είδη που είναι τα εξής: η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*, τα κινδυνεύοντα πτωματοφάγα (*Vultures*), συγκεκριμένα είδη πέστροφας (*Salmo spp.*) και το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra*) καθώς και έναν

προστατευόμενο οικότοπο ο οποίος είναι οι «Παράκτιες αμμοθίνες με είδη Κέδρων». Τα προαναφερθέντα είδη και ο οικότοπος, επιλέχθηκαν με γνώμονα τη μεγάλη επικινδυνότητα προς εξαφάνιση ή καταστροφή που αντιμετωπίζουν. Οι εν λόγω δράσεις, αποσκοπούν στην πλήρη ενημέρωση αυτών με στόχο την καλύτερη διαχείρισή τους, την προσπάθεια βελτίωσης και ενίσχυσης των οικοτόπων των ειδών αυτών, τον έλεγχο για μείωση τυχόν απειλών, την προσπάθεια (κυρίως μέσω τεχνικών αναλύσεων) αύξησης ή και διατήρησης του πληθυσμού καθώς και πληροφόρηση των πολιτών σχετικά με την προστασία τέτοιων οικοσυστημάτων και των συγκεκριμένων ειδών πανίδας ώστε να αποτραπεί η εξαφάνισή τους (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2021).

Τέλος, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», με τίτλο «Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των περιοχών Natura 2000», η δράση που αναλύεται στο συγκεκριμένο Ε.Π. αφορά την παρακολούθηση όλων των ειδών χλωρίδας και πανίδας καθώς και των οικοτόπων είτε θεωρούνται προστατευόμενες περιοχές Natura 2000 είτε όχι. Ο στόχος είναι να επισημανθεί ο βαθμός προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας από τον κόσμο, σε επίπεδο χώρας αφού θα πρέπει να δημοσιευτεί έκθεση με την κατάσταση που υφίσταται κάθε 6 χρόνια για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2019).

5. Πολιτικές και δράσεις/έργα των ΟΤΑ για την επίτευξη του Στόχου 15

Μια πολύ σημαντική δράση που έχει γίνει πράξη μέσω του ΕΣΠΑ, για την προστασία της άγριας ζωής, της βιοποικιλότητας και γενικότερα του περιβάλλοντος είναι η Προστασία και ανάδειξη Εθνικού Πάρκου λίμνης Κερκίνης όπου βρίσκεται στον οικισμό Κερκίνης του δήμου Σιντικής στην Περιφερειακή Ενότητα Σερρών. Ο υγρότοπος αυτός χαρίζει έναν μεγάλο αριθμό οφελών στην περιοχή. Αυτό συμβαίνει διότι πέρα από την αντιπλημμυρική, επιστημονική, εκπαιδευτική, οικονομική, αρδευτική στις γύρω περιοχές και αλιευτική χρήση της λίμνης, προσφέρει επίσης καταφύγιο και τροφή σε ποικίλα είδη άγριας πανίδας και χλωρίδας εξαιτίας της πλούσιας βλάστησης που υπάρχει μέσα και γύρω από την λίμνη καθώς και των ορεινών όγκων που την περιβάλλουν (ΕΣΠΑ,2018).

Μια ακόμη παρεμφερής δράση του ΕΣΠΑ που συντέλεσε στην προστασία της βιοποικιλότητας σε ένα μέρος της Ελλάδας είναι η επαναδημιουργία της Λίμνης Κάρλας στη Θεσσαλία. Το έργο αυτό που έγινε πράξη την προγραμματιστική περίοδο 2001-2013, έφερε αποτελέσματα στην ενίσχυση της ύδρευσης και άρδευσης στην περιοχή, στην προστασία από πλημμυρικά φαινόμενα αλλά και στην αγροτουριστική ανάπτυξη. Επιπλέον, η περιοχή αναβαθμίστηκε περιβαλλοντικά αλλάζοντας το μικροκλίμα της περιοχής και σημειώθηκε ενίσχυση της βιοποικιλότητας και διατήρηση των οικοσυστημάτων στην περιοχή (ΕΣΠΑ,2018).

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», σύμφωνα με τη 2^η Τροποποίηση της Πράξης «ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ» με Κωδικό ΟΠΣ 5001942 αποφασίζεται η μετατροπή ενός χώρου (παλιό σχολείο) του Δήμου Ανωγείων στον νομό Ρεθύμνης σε Κέντρο Προβολής της Κτηνοτροφίας και της Βιοποικιλότητας στο Φυσικό Πάρκο Ψηλορείτη. Με αυτό τον τρόπο, θα μπορούν οι κάτοικοι αλλά και οι τουρίστες να παρακολουθούν τις κτηνοτροφικές δραστηριότητες στην περιοχή του Ψηλορείτη και ταυτοχρόνως θα γίνεται προβολή της περιοχής, στην οποία επιβιώνει ένας μεγάλος αριθμός σπάνιων προστατευόμενων ειδών. Η συγκεκριμένη περιοχή θεωρείται μαγευτικά όμορφη λόγω των ιδιαίτερων μορφολογικών και

πολιτιστικών χαρακτηριστικών της. Αυτό θα έχει ως συνέπεια αφενός την εκτόξευση της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή εξαιτίας του μεγάλου αριθμού επισκεπτών που θα σημειωθεί, αφετέρου την ευαισθητοποίηση αυτών για την σπουδαιότητα της προστασίας της βιοποικιλότητας των περιοχών (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2020).

Σύμφωνα με την 1^η τροποποίηση πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος ανάπτυξη», με τίτλο «Βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος μέσω πιλοτικών και άλλων περιβαλλοντικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο συμβολής της ΟΣΣΠ λεκάνης Ασωπού» που αφορούν τον Δήμο Τανάγρας, σημειώνονται έργα βελτίωσης της ποιότητας ζωής και αστικής αναζωογόνησης που συμβάλλουν με τη σειρά τους στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Στρατηγικών Παρεμβάσεων (ΟΣΣΠ) της Λεκάνης Απορροής του Ασωπού. Ειδικότερα, πρόκειται για έργα που σκοπεύουν στην αναβάθμιση και ενίσχυση διάφορων ανοιχτών δημοτικών χώρων σε σημεία με πράσινο. Επίσης, αποβλέπει στην ανάπλαση κοινόχρηστων και εγκαταλελειμμένων κτιρίων με στόχο την αναβάθμιση των όψεων των κτιρίων αυτών. Δημοτικά κτίρια όπως χώροι σχολείων ή πολιτιστικά κέντρα θα αναδιαμορφωθούν δίνοντας μια διαφορετική, βιώσιμη εικόνα στο Δήμο. Επίσης, η πρόσκληση αποβλέπει στη δημιουργία ενός περιβαλλοντικού κέντρου, από όπου θα προωθείται η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών για περιβαλλοντικά θέματα (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2021).

6. Προτάσεις για ατομικές δράσεις για την επίτευξη του Στόχου 15

Ο Στόχος 15 ουσιαστικά προωθεί τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων. Η προστασία και η βελτίωση αυτών εξαρτώνται από το κοινωνικό σύνολο, αφού οι άνθρωποι είναι αυτοί που επεμβαίνουν στο περιβάλλον και με άμεση συνέπεια την υποβάθμιση των εδαφών και των γαιών και μια γενικότερη κλιματική αλλαγή. Για αυτόν τον λόγο άλλωστε έχει μεγάλη επίδραση η έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης και της βιωσιμότητας γενικότερα, σχεδόν σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής. Η ορθή διαχείριση των δασών, ώστε να καταπολεμηθεί η απερίημωση και η υποβάθμισή τους που συνδέεται άρρηκτα με την απώλεια της χλωρίδας, της πανίδας και των οικοσυστημάτων αποτελεί υποχρέωση όλων ώστε να επιτευχθεί η Βιώσιμη Ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια.

Κάποιες προτάσεις για ατομικές δράσεις σχετικές με την επίτευξη του Στόχου 15, είναι οι εξής:

➤ Δεντροφύτευση

Μια πολύ καλή και αποδοτική πρακτική είναι η δεντροφύτευση στα δάση των περιοχών, αφού πρώτα δοθεί η απαραίτητη άδεια από τις τοπικές αρχές. Ακόμα, δύναται να πραγματοποιηθεί μια τέτοια δράση και στα τμήματα περιοχών που ενδέχεται να είναι ερημωμένα, είτε να έχουν υποστεί καταστροφές μετά από κάποια πυρκαγιά. Με αυτόν τον τρόπο, το τοπίο θα ανανεωθεί και με το πέρασμα των χρόνων θα δώσουν τα ανθισμένα δέντρα μια αλλιώςτική, πιο όμορφη και βιώσιμη εικόνα στην κάθε περιοχή.

(<https://www.voria.gr/article/imera-perivallontos-ethelontiki-dendrofitefsi-ston-dimo-oreokastrou>)

➤ *Ανακύκλωση συσκευασιών (χαρτιού)*

Πιο συγκεκριμένα για την καλύτερη δυνατή επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου, είναι υψίστης σημασίας η ανακύκλωση χαρτιού. Το χαρτί που ανακυκλώνεται δημιουργείται ξανά και έτσι αποφεύγεται η αποψίλωση των δασών για να παραχθεί νέο. Οπότε, θα πρέπει η ανακύκλωση συσκευασιών να γίνει μέρος της καθημερινότητας όλων, αφού συμβάλλει παράλληλα και στη μείωση της απώλειας βιοποικιλότητας. Ο καθένας οφείλει να είναι προσεκτικός ώστε να μη συναντά πλαστικά και σκουπίδια σε θάλασσες ή σε παραλίες, τα οποία φυσικά καταλήγουν στους χερσαίους και θαλάσσιους οργανισμούς με αποτέλεσμα να πεθαίνουν.

(<https://www.in2life.gr/everyday/modernlife/article/188767/pos-ginetai-h-anakyklosh-hartioy.html>)

➤ *Μείωση χρήσης χαρτιού*

Εκτός από την ανακύκλωση του χαρτιού, είναι εξίσου σημαντικό να πραγματοποιηθεί μείωση της γενικότερης χρήσης του. Αυτό δύναται να αποτελέσει πλέον πράξη με τις σύγχρονες τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί, όπως είναι το σκανάρισμα. Μπορεί δηλαδή ο καθένας να σκανάρει κάποια έγγραφα-αρχεία που χρειάζεται, χωρίς απαραίτητα να τα εκτυπώσει, αφού θα υπάρχουν στο κινητό του τηλέφωνο ή στον προσωπικό υπολογιστή του. Με αυτό τον τρόπο, θα ελαχιστοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό η χρήση χαρτιού, αφού πλέον οι συσκευές αυτές πρωταγωνιστούν στη ζωή των ανθρώπων.

(<http://dipe-d-athin.att.sch.gr/18/Kainotomes/Perivallon/nopaper/ekstrateia.pdf>)

➤ *Εθελοντικός καθαρισμός πάρκων-δασών*

Πρόκειται για μια δράση που, ευτυχώς, στην Ελλάδα λαμβάνει χώρα συχνά από ποικίλες ομάδες ατόμων σε διάφορες περιοχές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, τα δάση και τα πάρκα όπου ζουν πολλών ειδών οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων και των οικοσυστημάτων, να είναι καθαρά και να μη γεμίζουν με σκουπίδια και περιττά αντικείμενα. Έτσι, θα ζουν τα διάφορα είδη στο φυσικό τους περιβάλλον, θα αναπτύσσονται φυσιολογικά και δε θα υφίστανται τον κίνδυνο ανθρώπινης απειλής. Κάτι που θα πρέπει να έχει πάντα στο νου του ο άνθρωπος είναι πως ο ίδιος επεμβαίνει στον φυσικό χώρο των διαφόρων ειδών και όχι

αυτά στον δικό του. Επομένως, οφείλει ο καθένας να επιδεικνύει τον πρέποντα σεβασμό απέναντι στην έμβια ζωή και να φροντίζει την αποφυγή της ρύπανσης του περιβάλλοντος. Σε ένα περιβάλλον στο οποίο ζουν και οι άνθρωποι αλλά και τα ζώα, δημιουργεί πρόβλημα και στους δύο αντίστοιχα μια τέτοια κατάσταση.

(<http://greenagenda.gr/27487/>)

➤ *Δημιουργία λαχανόκηπου*

Πολύ καλή και πάνω από όλα υγιεινή ιδέα για τη σωστή διατροφή του ανθρώπου είναι η δημιουργία ενός κήπου όπου θα μπορεί να φυτέψει διάφορα λαχανικά και φρούτα. Ο καθένας θα γνωρίζει τι φυτεύει και άρα τι τρώει αφού θα καλλιεργείται η κάθε τροφή στον κήπο του. Θα είναι σίγουρος για την ποιότητα των τροφών, διότι δε θα χρησιμοποιεί λιπάσματα και διάφορα άλλα φυτοφάρμακα, συμβάλλοντας έτσι αφενός στη μείωση υποβάθμισης του εδάφους, αφετέρου στην αναβάθμισή του, αφού αξιοποιείται η γη για την παραγωγή αγνών προϊόντων.

(<https://www.fytokomia.gr/permalink/16576.html>)

➤ *Αποφυγή χρήσης φυτοφαρμάκων-λιπασμάτων*

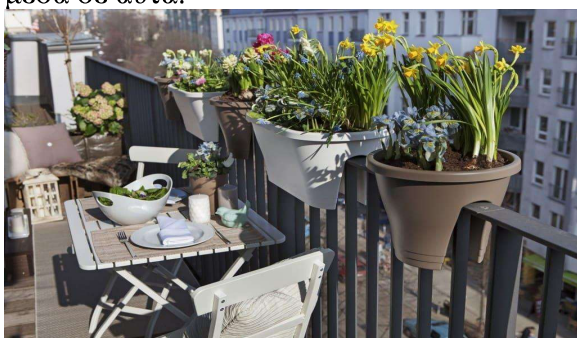
Αυτή η δράση απευθύνεται κυρίως στους μεγάλους γαιοκτήμονες αλλά και τους αγρότες που έχουν στην κατοχή τους πολυάριθμα στρέμματα γης. Τα τελευταία χρόνια η χρήση αυτών, για να παραχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στα τρόφιμα, έχει αυξηθεί κατά κόρον. Έτσι, έχει παρατηρηθεί σημαντική υποβάθμιση του εδάφους λόγω της χρήσης των χημικών και διάφορων τέτοιων προϊόντων. Επίσης, έχει εντοπιστεί ακόμα και στα τρόφιμα το πρόβλημα αυτό, αφού πλέον είναι εφικτό να υπάρχουν στην αγορά φρέσκα προϊόντα με πολύ όμορφη εικόνα, μεγάλα σε μέγεθος και με ζωντανά χρώματα, χωρίς όμως να είναι η εποχή παραγωγής τους. Σε αυτό, λοιπόν, έχουν συμβάλει όλα αυτά τα χημικά σκευάσματα που όμως από την άλλη μεριά έχουν καταστρέψει σε πολύ μεγάλο και επικίνδυνο βαθμό το έδαφος και το υπέδαφος. Για όλους αυτούς τους λόγους, έχουν δημιουργηθεί πλατφόρμες ενημέρωσης και ποικίλες δράσεις με σκοπό τη γνωστοποίηση του προβλήματος, ώστε οι αγρότες να μειώσουν την χρήση τους και να προλάβουν την περεταίρω υποβάθμιση της γης.

(<https://www.karditsanews.gr/>)

➤ *Τοποθέτηση φυτών στο μπαλκόνι*

Η συγκεκριμένη ιδέα αφορά κυρίως τα άτομα που μένουν σε μεγάλες αστικές περιοχές και δεν έχουν την πολυτέλεια της κατοχής κήπου. Μια όμορφη αλλά και σημαντική περιβαλλοντική δράση, είναι η τοποθέτηση γλαστρών και διάφορων φυτών στα μπαλκόνια των σπιτιών ή πολυκατοικιών. Μια τέτοια πράξη και αναβαθμίζει την εικόνα της γύρω περιοχής και βοηθά στην ανάπτυξη των φυτών, αφού μπορεί κάποιος να δημιουργήσει ένα μικρό φυτώριο όπου θα αναπτύσσονται τα φυτά αλλά και διάφορα άλλα οικοσυστήματα μέσα σε αυτά.

(<https://www.zarpanews.gr/10-fyta-poy-antechoyn-ti-zesti-gia-to-kalokairino-mpalkoni-soy/>)

➤ *Δημιουργία τεχνητών φωλιών για πτηνά*

Μια σημαντική δράση στην οποία μπορεί να προβεί ο καθένας ατομικά είναι η δημιουργία ή αγορά τεχνητών φωλιών για τα πτηνά. Ουσιαστικά, η ύπαρξη αυτών των φωλιών-καταφυγίων αποσκοπεί στην βοήθεια των διαφόρων πτηνών να βρουν ένα καταφύγιο και να ζήσουν εκεί, αποφεύγοντας την ενδεχόμενη καταστροφή τους από τους ανθρώπους ή και από τα ίδια τα πουλιά. Σε αυτές τις φωλιές θα μπορούν να προστατεύονται όταν αντιμετωπίζουν κάποιο κίνδυνο και να αναπαράγονται με ασφάλεια. Αυτή η δράση συντελεί στην άνθηση της βιοποικιλότητας των πτηνών και της άγριας ζωής γενικότερα.

(<https://dasarxeio.com/2015/02/16/19744/>)

- *Εθελοντική βοήθεια σε οργανώσεις και ΜΚΟ προστασίας αδέσποτων και απειλούμενων ζώων*

Η ατομική αυτή δράση θεωρείται πολύ σημαντική για τον άνθρωπο αφού και προσφέρει εθελοντικά σε τέτοιες οργανώσεις που χρειάζονται βοήθεια αλλά παράλληλα ενημερώνεται και ευαισθητοποιείται. Άλλωστε η προστασία αδέσποτων ζώων και απειλούμενων ειδών είναι ο Στόχος 15 της Βιώσιμης Ανάπτυξης και συνεπώς μια τέτοια πράξη βοηθά άμεσα στην επίτευξή του, προστατεύοντας τη βιοποικιλότητα και την άγρια ζωή.

(<https://axiosdelta.gr/>)

- *Εθελοντική παρακολούθηση σε παρατηρητήρια δασών για παράνομες πράξεις*

Ως παράνομες πράξεις στα δάση θεωρούνται η λαθροθηρία και η παράνομη απονίλωση δασών. Στα μεγάλα δάση και στις ορεινές περιοχές με τεράστιες εκτάσεις πράσινου, παρατηρείται συστηματικά η εκτέλεση παράνομου κυνηγιού και η κοπή δέντρων από κάποιους ασυνείδητους. Λαθροθηρία καλείται ουσιαστικά το κυνήγι άγριων ειδών που ζουν στα δάση, σε εποχές αναπαραγωγής αυτών και εν γένει σε περιόδους που αυτό απαγορεύεται. Επίσης, πολλές φορές λόγω του ότι οι εκτάσεις των δασών σε ορεινούς όγκους είναι αχανείς και δεν έχει ικανοποιητική ορατότητα, κάποιοι εκμεταλλεύονται την κατάσταση προκειμένου να κόψουν δέντρα παράνομα είτε προς πώληση, είτε για προσωπική χρήση (π.χ. ξύλα για το τζάκι). Επομένως, παρόλο που δεν είναι εφικτή η ορατότητα σε όλες τις εκτάσεις πράσινου που έχει κάθε περιοχή, θα ήταν ωστόσο πολύ σημαντική η εθελοντική παρακολούθηση τέτοιων παράνομων δράσεων από παρατηρητήρια που υφίστανται σε διάφορα μέρη. Αυτά αποσκοπούν στην παρακολούθηση και άμεση παρέμβαση στην περίπτωση πυρκαγιάς καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και ιδιαίτερα την καλοκαιρινή περίοδο. Σε περίπτωση που κάποιο τέτοιο περιστατικό γίνει αντιληπτό, αμέσως θα καλούνται οι Τοπικές Αρχές για την επιβολή της ποινής τους.

(<http://greenagenda.gr/>)

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, από όλα τα θέματα που επισημάνθηκαν και αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία γίνεται αντιληπτό πως ο Στόχος 15 για βιώσιμη ζωή στη στεριά είναι πολύ πιθανό να επιτευχθεί, ωστόσο χρειάζεται προσπάθεια και συνεργασία. Συνεργασία μεταξύ των χωρών, συνεργασία της Ε.Ε. με άλλες παγκόσμιες δυνάμεις ώστε να παραχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τον συγκεκριμένο Στόχο. Ακόμη και σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των ΟΤΑ και με υπευθυνότητα και προσήλωση, να λειτουργούν με γνώμονα την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Δεν θα πρέπει να γίνεται κατάχρηση των πόρων, παρά μόνο όταν πραγματικά είναι αναγκαίοι. Οι ΟΤΑ μπορούν να προβούν σε ποικίλες δράσεις και να αναλάβουν στοιχειώδη μέτρα για την υλοποίηση αυτού. Με αυτόν τον τρόπο, θα παρακινήθούν και οι πολίτες ατομικά να δράσουν αντίστοιχα και να προσπαθήσουν με τον τρόπο τους να συμβάλουν σε όλο αυτό που μάχεται να αλλάξει και να βελτιώσει η ανθρωπότητα.

Σίγουρα, απαιτείται αρκετός χρόνος ώστε να καταφέρουν οι άνθρωποι παγκοσμίως να μεταπηδήσουν και να κατανοήσουν την έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης και των Στόχων αυτής, μια αλλαγή που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σε καμία περίπτωση εύκολη. Για να μεταβούν οι άνθρωποι σε έναν πιο βιώσιμο τρόπο σκέψης θα πρέπει να αλλάξουν τα υπάρχοντα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά μοντέλα που είχαν μέχρι τώρα γνωρίσει. Η κλιματική αλλαγή όπως και όλα τα υπόλοιπα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα σήμερα, είναι απόρροια των δραστηριοτήτων του ανθρώπου. Για τον λόγο αυτόν, είναι απολύτως λογικό η μετάβαση αυτή να χαρακτηρίζεται δύσκολη. Παρόλα αυτά, όταν θα καταφέρει ο καθένας ατομικά να προβεί σε διάφορες βιώσιμες δράσεις για να επιτύχει κάθε στόχο, για παράδειγμα δεντροφύτευση, αυτό θα αποτελέσει μια πολύ σημαντική αρχή για την προαναφερθείσα μετάβαση. Πριν ενεργήσει, θα συλλογίζεται πρώτα αν είναι η κίνησή του είναι ορθή και αν αποπνέει σεβασμό απέναντι στο περιβάλλον ή την κοινωνία στην οποία ζει. Έτσι, θα μπορεί πιο εύκολα να κρίνει τι είναι ορθό και τι όχι και θα προσπαθήσει με τον καιρό να το αλλάξει.

Για να υπάρξει όμως ένα φανερό και επιτυχημένο αποτέλεσμα, θα πρέπει όλοι να υιοθετήσουν αυτές τις βιώσιμες πρακτικές και να εντυπώσουν σε αυτόν τον τρόπο σκέψης, ώστε να κληροδοτήσει αυτή η γενεά έναν καλύτερο κόσμο στις επερχόμενες.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- EuFlegt Facility (2020), “What is the EU FLEGT Action Plan?”, European Forest Institute. Διαθέσιμο στο: <https://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan> [ανάκτηση: 5/11/2021].
- European Commission (2014), “The EU flagship initiative: Biodiversity for life”, Luxembourg: Publications Office of the European Union Διαθέσιμο στο: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2e26b18c-82a4-4275-b23f-bc1c601e2853> [ανάκτηση: 16/11/2021].
- European Commission (2016), “EU action plan against wildlife trafficking (COM(2016) 87 final)”, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο στο: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e341dfb6-df79-11e5-8fea-01aa75ed71a1#> [ανάκτηση: 6/11/2021].
- European Commission (2021), Life on Land. Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/international-partnerships/taxonomy/term/499_el [ανάκτηση: 5/11/2021].

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2019), «Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των περιοχών Natura 2000» ». Διαθέσιμο στο: <https://ymeperaa.gr/erga/perivallon/prosklhseis-perivallon/aksonas-14/866-epopteia-parakolythisi-kai-sxediasmos-tis-diaxeirisis-typon-oikotopon-kai-eidon-kai-ton-perioxon-natura-2000-14-6iii-32-31-3-1-ops-3682> [ανάκτηση: 9/11/2021].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2020), «Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000 & Εφαρμογή της διαχείρισης Οικοτόπων, Ειδών και Περιοχών Natura 2000 με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης και την προστασία». Διαθέσιμο στο: <https://www.ymeperaa.gr/erga/perivallon/prosklhseis-perivallon/aksonas-14/diaxeirisi-evd-ep-ymeperaa/715-oloklirosi-ethnikoy-systimatos-prostatevomenon-perioxon-kai-diaxeiristikon-domon-perioxon-natura-2000-14-6iii-32-31-4-5-1-ops-3193> [ανάκτηση: 9/11/2021].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2020), «Τροποποίηση (2η) της Πράξης «ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ» με Κωδικό ΟΠΣ 5001942 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» » . Διαθέσιμο στο: <https://www.ymeperaa.gr/erga/perivallon/entakseis-ypodomes/aksonas-14/diaxeirisi-evd-ep-ymeperaa/382-kentro-provolis-tis-ktinotrofias-kai-tis-viopoikilotitas-sto-fysiko-parko-psiloreiti-mis-5001942-ops-prosklisis-1474> [ανάκτηση: 9/11/2021].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2021), «Βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος μέσω πιλοτικών και άλλων περιβαλλοντικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο συμβολής της ΟΣΣΠ λεκάνης Ασωπού». Διαθέσιμο στο: <https://ymeperaa.gr/erga/perivallon/prosklhseis-perivallon/aksonas-14/diaxeirisi-evd-ep-ymeperaa/1080-veltiosi-kai-anazoogonisi-tou-astikoy-perivallontos-meso-pilotikon-kai-allon-perivallontikon-paremvasion-sto-plaisio-symvolis-tis-osspl-ekanis-asopoy-14-6iv-33-33-7-a-a-ops-4185> [ανάκτηση: 9/11/2021].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2021), «Εφαρμογή Σχεδίων Δράσης για τύπους οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων ειδών ορνιθοπανίδας, σε συνέργεια με αντίστοιχες δράσεις του LIFE Integrated Project 4 Natura». Διαθέσιμο στο: <https://ymeperaa.gr/erga/perivallon/prosklhseis-perivallon/aksonas-14/diaxeirisi-evd-ep-ymeperaa/1212-efarmogi-sxedion-drasis-gia-tyπους-oikotopon-kai-eidon-koivotikoy-endiaferontos-symperilamvanomenon-eidon-ornithopanidas-se-synergeia-me-antistoixes-draseis-tou-life-integrated-project-4-natura-14-6iii-32-31-6-1-a-a-ops-4801> [ανάκτηση: 12/11/2021].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2021), « 2η Τροποποίηση της Πράξης «Σύνταξη καταλόγου ξενικών ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν» με Κωδικό ΟΠΣ 5022117 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» ». Διαθέσιμο στο: <https://www.ymeperaa.gr/erga/perivallon/entakseis-ypodomes/aksonas-12/704-syntaksi-katalogou-ksenikon-eidon-kai-organosi-methodologias-gia-tin-ektimisi-tou-kindynou-pou-prokaloy-n-mis-5022117-ops-prosklisis-2366> [ανάκτηση: 12/11/2021].
- ΕΣΠΑ (2018), “Επαναδημιουργία λίμνης Κάρλας”. Διαθέσιμο στο: <https://www.espa.gr/el/Pages/BestPracticesFS.aspx?item=1237> [ανάκτηση: 8/11/2021].
- ΕΣΠΑ (2018), “Προστασία και ανάδειξη Εθνικού Πάρκου λίμνης Κερκίνης”. Διαθέσιμο στο: <https://www.espa.gr/el/Pages/BestPracticesFS.aspx?item=1219> [ανάκτηση: 8/11/2021].

- ΕΣΠΑ (2021), “ Κόκκινο βιβλίο φυτών, ζώων και μυκήτων”. Διαθέσιμο στο: <https://www.espa.gr/el/pages/ProclamationsFS.aspx?item=5211> [ανάκτηση: 8/11/2021].
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (2012), “ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΙΤΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΑΧΑΡΙΑ ΑΦΡΙΚΗ”, Ειδική έκθεση αριθ. 1/2012, Λουξεμβούργο. Διαθέσιμο από: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR12_01/SR12_01_EL.PDF [ανάκτηση: 6/11/2021].
- Μητούλα Ρ. (2021), Σημειώσεις μαθήματος «Εισαγωγή στη Βιώσιμη Ανάπτυξη», Διαθέσιμες στο e-class: ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, <https://eclass.hua.gr/modules/document/?course=ΟΙΚ227> [ανακτήθηκε 11/11/2021].
- Πληροφοριακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ (2021), Στόχος 15- Ζωή στη στεριά. Διαθέσιμο στο: <https://unric.org/el/%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%87%ce%bf%cf%83-15-%ce%b6%cf%89%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b1/> [ανάκτηση: 5/11/2021].
- ΥΠΕΝ (2020), “Εφαρμογή Σύμβασης CITES”. Διαθέσιμο στο: <https://ypen.gov.gr/perivallon/dasi/efarmogi-symvasis-cites/> [ανάκτηση: 15/11/2021].